

«Når man sitter på en kruttønne, er det all grunn til ikke å gjøre noe som kan skape uro.

◉ ERLING RIMEHAUG KOMMENTERER, SIDE 2

vårt land

TIRSDAG
18. JULI 2017
uke 29 / nr. 162 / 73. årgang
KRONER 20

«OG DETTE BER JEG OM, AT DERES KJÆRLIGHET MÅ BLI MER OG MER RIK PÅ INNSIKT OG DØMMEKRAFT.»

EYVIND SKEIE:

Bønn for den koptiske kirken.

◉ VERDIDEBATT SIDE 15

SYLO TARAKU:

Børst støv av fornuften i den islamske arven.

◉ VERDIDEBATT SIDE 16-17

Flere 'vanlige' helgener

Pave Frans har bestemt at personer som gir sitt liv for andre nå skal kunne oppnå helgenstatus. – Det nye kriteriet vil kunne passe godt for vanlige mennesker, sier pastor Oddvar Moi. ◉ SIDE 7

Sover mellom gravstøtter

Enkel tilgang på vann og gratis renovasjon gjør at bobilturister trives på kirkegårder i Lofoten. Mangel på respekt, mener den lokale reiselivsnæringen.

◉ SIDE 4-5

Tror at noen har snakket sammen

Konspirasjonsteorier har gode kår på den kristne høysesiden, mener eksperter. – Vi vet at det alltid vil finnes noen som jobber bak kulissene, svarer pastor.

◉ SIDE 8-9

Mener døds- syndene kan hjelpe oss til bedre liv

I filmen *Seven* etterforsker to detektiver drap basert på de sju dødssyndene: Fråterseri, begjær, grådighet, vrede, latskap, misunnelse og hovmod.

Foto: Fra filmen

I dag er de sju dødssyndene mest kjent som dramatiske elementer i filmer og TV-serier. Den danske teologen Martin Herbst mener dødssyndene kan hjelpe oss til å forstå hvordan ondskap oppstår. ◉ SIDE 20-23

8 RELIGION, POLITIKK OG VERDEN

Her blomstrer konspirasjonsteoriene

CODE VILKÅR: Ateister styrer vitenskapen. Barnevernet vil ødelegge konservative familier. Muslimer og media går sammen om å promotere islam. Konspirasjonsteoriene har gode vilkår på den ytterste kristne høyresiden.

MATTIS C. O. VAALAND

mattis.vaaland@vl.no

At jøder drakk blodet til kristne barn for å håne den kristne nattverden, var en av middelalderens mest utbredte konspirasjonsteorier. I 2017 lever denne typen teorier i beste velgående, men jødene er blitt byttet ut med arbeiderbevegelsen, ateister og barnevernet, og barnemordene med omsorgsnekt og informasjonskontroll.

Blant miljøene som dyrker slike teorier er den kristne høyresiden. Professor i religionshistorie ved NTNU, Asbjørn Dyrendal har i en årrekke studert konspirasjonsteorier og miljøene rundt dem. Han forteller at det er liten forbindelse mellom konvensjonell religion og konspirasjonsteorier. Når religionen blir mer marginal – og samtidig beveger seg i politisk retning, er bildet annerledes.

– Det er blant politisk høyreorienterte kristne som sympatiserer med Frp og partier enda lenger til høyre du finner den tydeligste orienteringen mot konspirasjonsteorier i Norge, forteller han og legger til at et tilsvarende bilde også tegner seg internasjonalt.

Sammensvergelses. Store norske leksikon definerer konspirasjonsteori som en forklaringsmodell som går ut på at myndighetene og/eller andre mektige grupper sammensverger i hemmelighet for å fremme sin egen, skjulte agenda.

I tillegg til Dyrendal har også medieviteren John Færseth arbeidet mye med temaet. Funnene er blant annet beskrevet i boken *KonspiraNorge*. En annen som har interessert seg for temaet er sivilingeniøren Bjørn Are Davidsen, som har skrevet flere bøker om temaet.

Forskerne trekker særlig fram disse teoriene:

- ◉ Ateister kontrollerer viten-

FRYKT FOR DET SKJULTE

◉ Konspirasjonsteorier tar oftest utgangspunkt i historiske hendelser, og består av utvalgte fakta og spekulasjoner som til sammen skal bevise at det står en overordnet, ondssinnert konspirasjon bak.

◉ Selve mangelen på konkrete beviser brukes ofte i seg selv som et argument for at noen prøver å holde noe skjult for offentligheten.

Kilde: Store Norske Leksikon

skapen for å presse evolusjonslæren på kristne. Resultatet er at religiøse naturvitenskapelige forklaringer som kreasjonisme og intelligent design fortrennes.

◉ Media fortier og tilslører utfordringene knyttet til innvandring. Inntrykket at media tok et sterkere oppgjør med konservative kristne på 1970 og 1980-tallet enn de gjør med muslimske miljøer i dag oppleves som en bekræftelse på dette.

◉ Myndighetene ønsker å ødelegge konservative kristne familier. Under påskudd om at barn mishandles blir konservative kristne fratatt barna av Barnevernet. Dette har ført til en anti-barnevernsbevegelse, blant annet omtalt på russisk og rumensk TV.

◉ Arbeiderpartiet sammensverger seg med andre for å svekke kristendommen og gode moralske krefter i samfunnet.

◉ EU er identisk med endetidens antikrist i Johannes Åpenbaring. Også mistanken mot Arbeiderpartiet og ateister knyttes til bibelske forestillinger om endetiden.

◉ Allah er en hedensk månegud, som tilbes av muslimer. Muslimer står bak en verdensomspennende konspirasjon for å overta makten i Vesten. Den anti-islamske organisasjonen Stopp islamisering av Norge (SIAN) hadde i sin tid en egen kristen avdeling som forfektet slike teorier.

«Kampen mot det onde.»

Bjørn Are Davidsen trekker frem ønsket om å finne mening og sammenheng som en viktig mekanisme når konspirasjonsteoriene oppfavnes.

– For kristne handler nok mye om å bli styrket i egne trosoppfatninger, kanskje spesielt forestillingen om at vi lever i «de siste tider». Teoriene gir noen skikkelige aha-opplevelser, de gir mening i det som ser ut som tilfeldigheter i verden, forklarer hva som egentlig skjer, og bekrefter at man selv står på den gode siden i kampen mot

det onde.

«Aha» opplevelsene Davidsen beskriver, kalles «aphophenia» i psykologien: tendensen til å se mønstre i ellers usammenhengende data. Og det slutter ikke der. Mennesker som allerede har forestillinger og fortolkninger i konflikt med samfunnet, har lett for å lure på om det finnes sannhet i andre konspirasjonsteorier også.

– La oss si at du er helt overbevist om at det finnes skjulte satanistiske krefter som ofrer barn. Da er det naturlig å spørre om hvorfor ikke media skriver om dette. Og derfra er veien kort til spørsmålet om det er andre ting media også nekter å skrive om, sier Færseth.

«Latterlig.» Pastor Jan Aage Torp i den lille karismatiske menigheten Oslo-kirken er en av de mest synlige kristne lederne på høyresiden i norsk kristenhet. Han er kjent med påstanden at den kristne høyresiden har en hang til konspirasjonsteorier, men avviser det sterkt.

– Bruken av konspirasjonsbegrepet i denne sammenheng er i seg selv latterlig. Ofte «anklager» hvert snevret miljø andre for å være «konspirasjonsmiljøer», men ser ikke sitt eget ståsted

Han mener at forskningen som er gjort på feltet er «intet mindre enn forvrengninger, gjetninger og formodninger som gis kredibilitet av altfor mange offentlige stonader fra korttenkte norske politikere og statsbyråkrater».

– Min erfaring og observasjon er at konservative kristne er meget velorientert om strømninger i tiden, akkurat som antikristne også er det. Ingen grunn til å anklage hverandre. Det er reelle debatter. Og vi vet at det alltid vil finnes noen som jobber bak kulissene.

Der andre ser konspirasjonsteoretikere, ser han konservativer kristne som i økende grad søker kunnskap og perspektiver fra alternative forskningsmiljø-

er – miljøer som blir «avfeid av medier som Vårt Land».

– Derfor er det et opprør blant oss mot politisk korrekthet. Nok er nok! Selv bestemte jeg meg for å ta et definitivt farvel med slike medier for et år siden.

– Vil du si at påstanden om at ateister utfører en villet avkristning av Norge er en konspirasjonsteori?

– Dette er jo ingen konspirasjonsteori, men et faktum. Jeg følger godt med på debatten i de statsfinansierte medier i Norge, samt i sammenhenger som Human-Etisk Forbund, og de kjemper jo med nebb og klør imot den kristne kultur- og trosbasis for Norge. Jeg må spørre Vårt Lands journalist: Følger du ikke med? Dette er jo ikke hemmelig eller skjult, men åpenlyst!

BARNEVERNSMOTSTAND. Barnevernets omsorgsovertakelse i en norsk-rumensk familie førte til flere demonstrasjoner både i Europa og USA til støtte for foreldrepåret. Flere kristne har engasjert seg i kampen for den kristne familien. Det ble blant annet hevdet at «frykt for kristen indoktrinering» var årsaken til barnevernets aksjon. Foto: Ole Berg-Rusten

– Kan dine uttalelser være med på å legge til rette for konspirasjonsteorier i Norge?

– Mine uttalelser er nok kun med på å skape frimodighet og bevissthet hos folket – for en nødvendig folkeoppstandelse mot denne skjevheten og politisk korrektheten, svarer Torp.

– Jeg tenker at en del kristenledere burde våge å ta tak i alvorlige konspirasjonsteorier for å få frem sannheten. Det er ikke alt som er en «åndskamp», slår Filip Rygg fast.

Han er styreleder for den kristne tankesmien Skaperkraft, og minner om at konspirasjonsteorier ikke bare dyrkes i kristne miljøer, men finnes på tvers av religiøse og politiske skillelinjer.

– Det er også viktig å ikke forstå enhver kritikk mot samfun-

”

Jeg må spørre Vårt Lands journalist: Følger du ikke med? Dette er jo ikke hemmelig eller skjult, men åpenlyst!

Jan Aage Torp, pastor

net som en konspirasjonsteori, minner han om.

Men hvordan kan vi vite hva som er en konspirasjon og hva som er legitim kritikk? Også antisemittiskeforsker Kjetil Simonsen påpeker at det finnes en gråson. Det finnes nemlig reelle konspirasjoner. Statskupp er ett eksempel.

Simonsen har likevel en tommelfingerregel som kan hjelpe oss å skille den virkelige kritikken fra det fantasifulle.

– Jo mindre omfang en teori har, desto mer sannsynlig er det at teoriene har noe for seg. Folk som tror på konspirasjonsteorier ender ofte opp med å forklare hendelser før de har undersøkt noe som helst. Konspirasjonsteorien blir en forklaring som alt kan puttes inn i.

MEDIA. At media fortier og tilsører utfordringene knyttet til islam og innvandring, er en utbredt konspirasjonsteori, som også kristne på høyresiden forfekter. – Konspirasjonsteorien blir en forklaring som alt kan puttes inn i, påpeker historiker Kjetil Simonsen. Foto: Heiko Junge/NTB scanpix